

cipatului, a fost executat chiar la Roma, imediat după desemnarea ca Caesar a lui Gordian III, care a avut loc probabil în seдинта din 14 martie 238.

Astfel, datorită reprezentării unui anumit eveniment istoric precis datat, sarcofagul de la Acilia doborindeşte o deosebită valoare de reper cronologic pentru sarcofagele decorate cu relief continuu şi, în general, pentru arta sec. III, care apare tot mai mult ca decisivă pentru istoria artei romane, ca şi pentru istoria economică, socială şi politică a acestei vremi.

Gabriella Bordenache

OLYMPIA. ARHEOLOGII ÎN ATELIERUL LUI FIDIAS

La reluarea săpăturilor sistematice de la Olympia, Emil Kunze, directorul acestor săpături, şi-a propus explorarea unei zone mai puţin cercetată a marelui complex sacru. E vorba de o suprafaţă situată în apropierea celebrului sanctuar al lui Zeus, imediat în afara principalei împrejurimi a templului, unde arheologii greci executaseră încă din 1875 unele sondaje, astăzi cu totul insuficiente. Atenţia arheologului german a fost îndreptată asupra acestui sector de unele indicaţii pe care scriitorul grec Pausanias, din sec. II e. n., le consemnase cu ocazia vizitei sale la Olympia. După aceste indicaţii, una dintre clădirile aflate în această parte, transformată în epoca bizantină în biserică creştină, ar fi fost atelierul în care sculptorul Fidias a executat în fildeş şi aur statuia de proporţii gigantice a lui Zeus, considerată de cei vechi ca una dintre cele şapte minuni ale lumii. Identificarea a fost făcută încă de mult de către ghizi, dar nu a fost acceptată fără rezerve de către savanţi din lipsa unor cercetări speciale. Săpăturile lui Emil Kunze, menite să clarifice această incertitudine, au început în 1954. Rezultatele, publicate deocamdată sub forma unor rapoarte preliminare (în „Gnomon”, 1955, p. 222 şi urm., cf. E. Vanderpool, AJA, 60, nr. 3, 1956, p. 270—272; J. Boardmann „Antiquity”, XXX, nr. 120, 1956, p. 222—223) sînt de cea mai mare importanţă. Pe baze stratigrafice s-a putut stabili că încăperea care a devenit mai tîrziu biserică creştină a fost construită în sec. V î. e. n. Diversele resturi arheologice, scoase la lumină atît din interiorul ei cît şi din apropiere, dovedesc că aici funcţiona un atelier; s-au descoperit aşchii şi fragmente de fildeş, diverse unelte, ca foarfeci şi cuţite; de asemenea, deşeuri de sticlă colorată (ceea ce arată că celebra statuie şi tronul ei erau împodobite cu incrustaţii de sticlă colorată), mici mulaje fragmentare de lut pentru motive florale şi stelare; în sfîrşit, o varietate de alte materiale, ca: fragmente de os, plumb, fier, bronz, coloranţi şi bucăţi de obsidiană lucrată (ilustrînd folosirea acestei roci şi de către grecii epocii clasice). Toate aceste descoperiri confirmă identificarea clădirii cu celebrul atelier. Cercetările au ajuns la concluzia că împrejurul atelierului se afla o serie de alte construcţii mai mici, probabil asociate aceluiaşi scop. Nu este lipsită de interes sau accidentală constatarea că dimensiunile şi proporţiile atelierului însuşi sînt aceleaşi cu acelea ale *cellei* din templul lui Zeus în care statuia terminată avea să fie aşezată.

Dar cea mai importantă descoperire este totuşi aceea a unor mulaje de lut, aflate în acelaşi context arheologic, care reprezintă părţi din draperiile a două personaje de mărimi diferite, aparţinînd probabil lui Zeus şi statuii zeiţei Victoria, care stătea pe mîna întinsă a acestuia, aşa cum ştim din descrierile scriitorilor antici. Aceste mulaje serveau la modelarea foiţelor de aur care acopereau draperiile celor două statui. Printr-o fericită întîmplare, s-a păstrat

un număr suficient de molașe pentru a se putea reconstitui, măcar în liniile sale mari, stilul draperiilor genialei opere. Importanța acestei descoperiri constă în faptul, cunoscut de toți cercetătorii, că această statuie, ca și cele mai multe dintre lucrările majore ale lui Fidias, s-a pierdut, printr-un tragic joc al întâmplărilor, în decursul timpului. Descoperirea de la Olympia va permite astfel studierea unei părți din opera pierdută.

Petre Alexandrescu
